

Kislexikon

B

barlangvár: erődítéssel ellátott barlang

bástya: ágyúk elhelyezésére szolgáló sarokvédmű, melynek szélessége nagyobb a magasságánál

E

erőd: elsődlegesen védelmi célra létrehozott, a tűzérési harc követelményeinek megfelelő erődítés

erődítés: a kerítés védelmi képességét meghaladó védelmet biztosító, védett területet határoló fal, palánk vagy sánc és/vagy a vízelvezető céllal vagy területhatárként létesített ároknál komolyabb védelmet nyújtó árok (védőárok)

erődített kolostor: erődítéssel ellátott kolostor

F

földhalomvár (motte): teljes tömegében földből felhalmozott, torony elhelyezésére felhasznált csonkakúp alakú mesterséges domb

földvár: elpusztult, földdel egyenlővé tett *vár*; később egyes földvárak helyén újra *vár* épült, ilyen esetekben csak a név őrizte meg egy korábbi felhagyott *vár* emlékét

K

kastély: a középkorban olyan erődített lakóépület (együttes), amelynél a lakályosság szempontjai a meghatározók

klasszikus vár: nagyobb méretű, alkalmasabb helyen épült *vár*, története ismert, egész uradalom tartozott hozzá

külső sánc: az árok ásásakor kifelé dobott földből képződött domborulat (nem azonos a ténylegesen védővonal szerepét játszó, belső szerkezettel rendelkező igazi sánccal)

P

palánk: egy vagy több sorban egymás mellé leásott cölöpökből álló védővonal; összetettebb formájában két párhuzamos cölöpsor közé agyagot döngölnek, vízszintes kötésekkkel is erősítik, a cölöpöket vesszővel fonják és kívülről sárral tapasztják

palota: reprezentatív lakóépület a *vár* belsejében

perem: a védett terület szélének mesterséges kialakítása

preklasszikus vár: kisebb méretű, kevésbé extrém elhelyezkedésű *vár*, története ismeretlen, vagy alig ismert, kisebb birtokon épült

R

relatív magasság: a *vár* belső területének legmagasabb természetes pontja és a közvetlen környezet legmélyebb része között mért különbség

S

sánc: eredetileg függőleges külső oldallal rendelkező, többnyire faszerkezetes, földből, esetleg kőből és földből felhordott erődítés; szétomlott formájában a sima földtöltéshez hasonlít

T

templomerődítés: erődítéssel ellátott templom

torony: olyan védmű, melynek magassága meghaladja alapátmérőjét, funkciója szerint lehet lakótorony, öregtorony, védőtorony, kaputorony

V

vár: olyan erődített lakóépület (együttes), amelynek építésénél a védhetőség szempontjai a meghatározók

várfal: a védett terület peremén húzódó kő- vagy téglafal

városerődítés: erődítés a lakott település, vagy központja körül

védett terület: a *vár* védővonallal körülhatárolható hasznos területeinek összessége (az árkok, külső földtöltések területe nem számít bele)

védőárok: mesterséges védelmet biztosító száraz- vagy vizesárok

védővonal: a védők elhelyezésére alkalmas fal, sánc vagy palánk vonala a védőárok belső oldalán

Kölcsey Ferenc: Huszt

Bús düledékeiden, Husztnak romvára megállék;

Csend vála, felleg alól szállt fel az éjjeli hold.

Szél kele most, mint sír szele kél; s a csarnok elontott

Oszlopi közt lebegő rémalak inte felém.

És mond: Honfi, mit ér epedő kebel e romok ormán?

Régi kor árnya felé visszamerengni mit ér?

Messze jövőendővel komolyan vess össze jelenkort;

Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!